

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Τροποποίηση και συμπλήρωση του ν. 3226/2004 (Α΄ 24) «Παροχή νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος και άλλες διατάξεις» - Αναπροσαρμογή κριτηρίων υπαγωγής στο νόμο και διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Σύμφωνα με το ν. 3226/2004 «Παροχή νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος και άλλες διατάξεις» προβλέπεται η παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στους πολίτες χαμηλού εισοδήματος.

Σε κρίσιμες εποχές, όπως αυτή που διανύουμε το δικαίωμα για δωρεάν δικαστική συνδρομή είναι βαρύνουσας σημασίας για όλους τους πολίτες και ιδίως για τους οικονομικά ασθενέστερους. Είναι πιο αναγκαία από ποτέ η προστασία του δικαιώματος αυτού και η διασφάλιση από την πλευρά της Πολιτείας της ανεμπόδιστης και αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος δικαστικής προστασίας για όλους τους πολίτες.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 3226/2004 δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες. Στο άρθρο 2 προβλέπεται ότι Πολίτες χαμηλού εισοδήματος, δικαιούχοι νομικής βοήθειας, είναι εκείνοι των οποίων το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα δύο τρίτα των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών που προβλέπει η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Ο περιορισμός αυτός είναι αναγκαίος ώστε να διασφαλιστεί ότι η βοήθεια της Πολιτείας θα παρέχεται σε εκείνους που την έχουν ανάγκη.

Ωστόσο, στην καθημερινή πρακτική η παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας περιορίζεται σε πολύ μικρό αριθμό πολιτών καθώς ως κριτήριο για τη χορήγησή της λαμβάνεται υπόψη το τεκμαρτό και όχι το πραγματικό εισόδημα του πολίτη. Το εισοδηματικό κριτήριο του άρθρου 1 του ανωτέρω νόμου χρήζει περαιτέρω διευκρίνισης, καθώς η αοριστία στον προσδιορισμό του εισοδήματος έχει ως συνέπεια την έκδοση πληθώρας απορριπτικών δικαστικών αποφάσεων εις βάρος πολιτών που έχουν πραγματική ανάγκη της δωρεάν δικαστικής προστασίας λόγω υπέρβασης του προβλεπόμενου από το νόμο εισοδηματικού κριτηρίου διότι έτυχε να έχουν στην κυριότητά τους ένα ακίνητο.

Τούτο αντιβαίνει στον ίδιο το σκοπό του νόμου, καθώς και στις επιταγές του Συντάγματος και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Από τη διατύπωση του νόμου συνάγεται με σαφήνεια ότι ο Νομοθέτης αναφερόμενος σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος εννοεί το πραγματικό εισόδημα που διαθέτει ο αιτούμενος νομική βοήθεια πολίτης και όχι το τεκμαρτό και δη όταν το εισόδημα τεκμαίρεται από το γεγονός και μόνο ότι διαθέτει ιδιόκτητη κατοικία.

Διότι δε νοείται τεκμαρτό εισόδημα σε χαμηλού εισοδήματος φορολογούμενο πολίτη όταν αιτείται νομική βοήθεια δηλαδή παροχή οποιαδήποτε μορφής δικαστικής προστασίας, η οποία είναι ατομικό δικαίωμα συνταγματικά κατοχυρωμένο σύμφωνα με το άρθρο 10 του Συντάγματος το οποίο δεν επιδέχεται ερμηνεία εις βάρος του πολίτη.

Σκοπός της διάταξης είναι να μην εμποδίζεται και να διευκολύνεται ο πολίτης στην παροχή δικαστικής προ-

στασίας, η οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του νόμου οδηγεί στην χειροτέρευση της θέσης του πολίτη και παρακωλύει την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος, όπως όταν λαμβάνεται υπόψη το τεκμαρτό εισόδημα, παραβιάζοντας με τον τρόπο αυτό σωρεία συνταγματικών διατάξεων ανάμεσά τους και το άρθρο 5 του Συντάγματος όπου αναφέρει ότι, καθένας έχει δικαίωμα να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Όταν ο νόμος αναφέρεται σε χαμηλού εισοδήματος πολίτες εννοεί σε κάθε περίπτωση το πραγματικό δηλαδή εισόδημα που προέρχεται από την εργασία του, και όχι το τεκμαρτό εισόδημα το οποίο αντιδιαστέλλεται με το πραγματικό.

Τεκμαρτό εισόδημα είναι αυτό που προκύπτει από υπολογισμούς που γίνονται με βάση δεδομένα, όπως οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες, η απόκτηση ενός περιουσιακού στοιχείου καθώς και η κατοχή περιουσιακού στοιχείου. Συνεπώς τα τεκμαρτά εισοδήματα μπορούν να ληφθούν μόνο για φορολογικούς λόγους και μόνο κατ' εξαίρεση.

Το τεκμαρτό εισόδημα καθιερώθηκε νομοθετικά μόνο για φοροεισπρακτικούς σκοπούς και όχι για την παροχή δικαστικής προστασίας στους δικαιούχους νομικής βοήθειας, υπό διαφορετικό πρίσμα, παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας όπως θεσπίστηκε στο άρθρο 25 του Συντάγματος, καθώς και το άρθρο 2 του Συντάγματος όπου αναφέρεται στον σεβασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Επίσης παραβιάζεται και η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου πολίτη, ο οποίος υπολογίζει το πραγματικό του εισόδημα σε κάθε του συναλλαγής.

Ο ν. 3226/2004 αναφέρεται στο πραγματικό εισόδημα και όχι στο τεκμαρτό εισόδημα και δεν αφήνει κανένα περιθώριο διαφορετικής ερμηνείας και επιφύλαξης. Επομένως ερμηνεύοντας το νόμο και την εν λόγω διάταξη θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μόνο το πραγματικό εισόδημα του δικαιούχου νομικής προστασίας και όχι το τεκμαρτό.

Επιπλέον, σκόπιμη κρίνεται η τροποποίηση του ύψους του εισοδήματος για τον χαρακτηρισμό ενός πολίτη ως έχοντος χαμηλό εισόδημα με βάση τα κριτήρια και τις αντικειμενικές και επιστημονικές μελέτες και συμπεράσματα της ΕΛ.ΣΤΑΤ. και του Κυβερνητικού Συμβουλίου Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους που δημοσιεύτηκε στις 10.4.2014.

Εκεί προσδιορίζεται με οικονομικά, στατιστικά και επιστημονικά κριτήρια το κόστος της εύλογων δαπανών διαβίωσης των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα.

Οι ως άνω στατιστικές των ανωτέρω φορέων είναι το πλέον αντικειμενικό σημείο αναφοράς για το κόστος διαβίωσης στην Ελλάδα σήμερα και θα πρέπει να ληφθούν υπόψη ως κατευθυντήριες γραμμές για τον προσδιορισμό του εισοδηματικού κριτηρίου για την παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας.

Αυτό σημαίνει ότι όποιο εισόδημα ανέρχεται μέχρι του εκάστοτε προσδιορισμένου ποσού για τις εύλογες δαπάνες διαβίωσης από τους ως άνω φορείς, πρέπει να θεωρείται χαμηλό υπό την έννοια του νόμου και να παρέχεται στους πολίτες αυτούς δωρεάν νομική βοήθεια.

Και τούτο διότι όταν το ίδιο το κράτος θέτει ένα όριο για τις δαπάνες διαβίωσης των πολιτών, στις οποίες δεν συμπεριλαμβάνει έξοδα για υπηρεσίες δικηγόρων και παραστάσεις στα δικαστήρια, δεν μπορεί να προσδιορί-

ζει έπειτα το όριο για την παροχή νομικής βοήθειας σε χαμηλότερο επίπεδο από το επίπεδο των εύλογων δαπανών διαβίωσης.

Άλλως θα έπρεπε να αυξήσει το επίπεδο και τα όρια των εύλογων δαπανών διαβίωσης ώστε να συμπεριλαμβάνονται σε αυτά και ένα ποσό που θα αντιπροσωπεύει τα έξοδα για υπηρεσίες δικηγόρων και παραστάσεις στα δικαστήρια.

Συνεπώς, πολίτης με χαμηλό εισόδημα θα πρέπει να θεωρείται όποιος έχει πραγματικό (και όχι τεκμαρτό) εισόδημα το οποίο κείται εντός των ορίων των εύλογων δαπανών διαβίωσης, όπως προσδιορίζονται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και το Κυβερνητικό Συμβούλιο Διαχείρισης Ιδιωτικού Χρέους και όχι όποιος έχει ετήσιο οικογενειακό εισόδημα που δεν υπερβαίνει τα δύο τρίτα των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών, που προβλέπει η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας

Αθήνα, 7 Σεπτεμβρίου 2018

Ο προτείνων βουλευτής

Ιωάννης Σαρίδης

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Τροποποίηση και συμπλήρωση του ν. 3226/2004 (Α' 24) «Παροχή νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος και άλλες διατάξεις» - Αναπροσαρμογή κριτηρίων υπαγωγής στο νόμο και διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του

Προτείνεται η τροποποίηση και συμπλήρωση του ισχύοντος ν. 3226/2004 με σκοπό την αναπροσαρμογή των κριτηρίων υπαγωγής στο δικαίωμα παροχής νομικής βοήθειας ώστε να διευρυνθεί η δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών σε αυτήν.

Σχετικά με το ύψος του εισοδήματος για τον χαρακτηρισμό ενός πολίτη ως έχοντος χαμηλό εισόδημα, προτείνεται να λαμβάνονται υπόψη οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης, όπως αυτές υπολογίστηκαν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) το έτος 2013 (ν. 4172/2013) και ανακοινώθηκαν τον Απρίλιο του έτους 2014.

Κρίνεται σκόπιμο να λαμβάνεται υπόψη το ετήσιο δηλωθέν οικογενειακό εισόδημα του τελευταίου έτους αντί αυτού των 3 τελευταίων ετών που προβλέπει ο ανωτέρω νόμος. Διότι κρίσιμο χρονικό σημείο για να κριθεί ο πολίτης οικονομικά αδύναμος είναι ο χρόνος υποβολής της αίτησης.

Προτείνεται η αναπροσαρμογή του εισοδηματικού ορίου υπαγωγής στο νόμο από το ποσό των 10.000 ευρώ σε αυτό των 15.000 ευρώ ως ετήσιου καθαρού εισοδήματος του έγγαμου ή άγαμου με περισσότερα προστατευόμενα μέλη.

Δέον είναι στους δικαιούχους νομικής προστασίας, να

υπολογίζεται το πραγματικό δηλωθέν εισόδημα που έχουν κατά το τελευταίο φορολογικό έτος πριν την υποβολή της αίτησης και όχι το τεκμαρτό οικογενειακό εισόδημα, προς αποφυγή επικίνδυνου περιορισμού του δικαιώματος σε μικρή μερίδα πολιτών και προς εκπλήρωση του σκοπού του νόμου που είναι η διασφάλιση της παροχής δικαστικής προστασίας στους οικονομικά ασθενείς πολίτες.

Στους δικαιούχους παροχής νομικής βοήθειας προτείνεται να περιλαμβάνονται οι άνεργοι ανεξαρτήτως χρονικής διάρκειας της ανεργίας με βάση το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα του τελευταίου έτους, χωρίς κανέναν άλλον περιορισμό.

Επίσης, προτείνεται αναπροσαρμογή του ποσοστού αναπηρίας ως κριτηρίου υπαγωγής στο νόμο από 67% σε 50% διότι τα ποσοστά αναπηρίας μειώθηκαν με τις νέες διατάξεις του Ιατρικού Κώδικα με συνέπεια την απώλεια για πλήθος πολιτών παροχών που θα δικαιούνταν, λόγω του χαμηλού ποσοστού αναπηρίας.

Ως προς το άρθρο 7 παράγραφος 2 περίπτωση β' του ανωτέρω νόμου που αφορά τον κατηγορούμενο, προτείνεται να προβλέπεται διορισμός συνηγόρου για όλα τα πλημμελήματα ανεξαρτήτως της ποινής φυλάκισης που προβλέπει η εκάστοτε διάταξη νόμου αντί του να τίθεται εκ του νόμου ελάχιστο όριο επιβολής στερητικής της ελευθερίας ποινής τουλάχιστον 6 μηνών ως προϋπόθεση, το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση άσκησης ενδίκων μέσων.

Τέλος, και στο άρθρο 7 παράγραφος 3 προτείνεται η πρόβλεψη παροχής νομικής βοήθειας στα θύματα χωρίς να υπάρχει ο περιορισμός του ορίου της επαπειλούμενης ποινής φυλάκισης 6 μηνών ως προϋπόθεσης της παροχής.

Αθήνα, 7 Σεπτεμβρίου 2018

Ο προτείνων βουλευτής

Ιωάννης Σαρίδης